

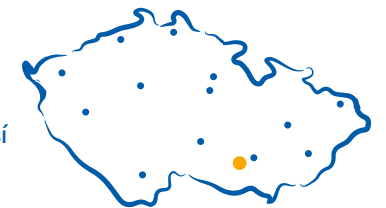

Pohled na centrum města se zámek od srázu u kaple sv. Floriána

Liechtensteinové a jejich Moravský Krumlov

Text a foto: Pavel Juřík

Nejznámějšími moravskými památkami spojenými s rodem Liechtensteinů jsou Lednicko-valtický areál a hrad Šternberk (viz *Turista* 5/2020, str. 29–32). Výrazné stopy ale zanechala vedlejší rodová větev také v Moravském Krumlově. Vydejme se za lákadly, která toto město vybudované na březích říčky Rokytne nabízí...

Kouzelný kraj

Příroda ve zdejší terénu vytvořila hluboce zařezaný tok říčky Rokytne, jež prochází údolím Rokytenské pahorkatiny, která odděluje Moravskokrumlovskou a Ivančickou kotlinu. Zakřivený a meandrující tok Rokytne je zde podobný řece Vltavě v Českém Krumlově. Proto obě místa dostala stejný název „křivý luh“ – německy „Krume Aue“, z něhož vzniklo české pojmenování „Krumlov“. Správním centrem oblasti bylo hradiště, které se nacházelo v místní části Rokytne. K jeho

opuštění došlo ještě před koncem 12. století. První zpráva o městě a hradu máme z roku 1289. Hrad, jenž měl podobu tzv. italského kastelu, dal postavit pravděpodobně český král a moravský markrabě Přemysl Otakar II. Významnými majiteli města se na začátku 14. století stali páni z Lipé, kteří zde založili špitál a komendu Řádu německých rytířů.

Skvost moravské renesance

Páni z Lipé zahájili na počátku 16. století rozsáhlou přestavbu hradu na renesanční zámek. V letech

1557–1562 byla postavena hlavní budova s nádhernými arkádami kolem tří stran obdélného nádvoří, a to podle plánů italského stavitele Leonarda Gara de Bisonsa (ten zde také zemřel ve věku pouhých 42 let). Ve třech patrech arkád se střídá toskánský, iónský a korintský styl sloupů, které doplňuje reliéfní výzdoba. Nad sloupem v prvním poschodí nalezneme letopočet dokončení stavby – rok 1562, zatímco druhé poschodí arkád zdobí erby pánů z Lipé a s nimi spřízněných rodů. K pochopení kontextu

Moravskokrumlovský zámek na pohlednici z roku 1930

Současnou podobu dali zámku páni z Lipé, nejdéle zde ale vládli Liechtensteinové

vzniku této působivé stavby je zapotřebí uvést, že Jan z Lipé († 1596) v roce 1551 navštívil italský Janov, kde se seznámil s tamní palácovou architekturou. Právě tuto inspiraci vidíme na moravskokrumlovském zámku v podobě ojedinělého vstupu do prvního patra zvláštním schodišťovým arkádovým dvorem. Ke společenské reprezentaci nejvyššího maršálka Království

českého sloužil i rozlehlý Rytířský sál a sousední kaple. Jako historickou perličku připomeňme, že v roce 1536 přijel do města významný německý lékař, chemik, přírodovědec a také profesor lékařství na univerzitě v Basileji zvaný Paracelsus (1493–1541). Jeho úkolem bylo léčit hradního pána Jana z Lipé. Když se mu to však nepodařilo, po dvou letech prý raději potají z města ujel.

Další osudy zámku

Zámek byl za Liechtensteinů upraven barokně a klasicistně. V roce 1945 byl však poslednímu majiteli, hraběti Kinskému, zkonfiskován a poté objekt sloužil jako sídlo úřadů a střední školy. Zámecké interiéry byly tehdy doslova zdevastovány. Až v roce 2016 město zanedbaný zámek koupilo od soukromého majitele a postupně mu vrátil jeho původní nádhru. Restaurována byla již téměř desítky sálů a salonů v „piano nobile“, kde se pořádají výstavy. Koncerty a další kulturní a společenské akce se obvykle konají ve slavnostním Rytířském sále. Minulý rok začala první etapa opravy střech a stavebních konstrukcí v ceně 130 mil. korun, které jsou dotovány Jihomoravským krajem a EU. Radnice chce do zámku vrátit život, ukázat zařízené knížecí apartmány, dát zde prostor kulturním a zájmovým organizacím a nabídnout turistům zázemí v podobě restaurace a kavárny.

Knížectví Liechtenstein

Protože se páni z Lipé zapojili do stavovského povstání, majetek jim byl zkonfiskován. V roce 1625 však moravskokrumlovské panství od Ferdinanda II. koupil prezident císařské dvorské komory Gundakar z Liechtensteina (1580–1658). Gundakar posléze u císaře dosáhl toho, že byl Moravský Krumlov společně s panstvím Uherský Ostroh povýšen na titulární knížectví „Liechtenstein“, přičemž samotné

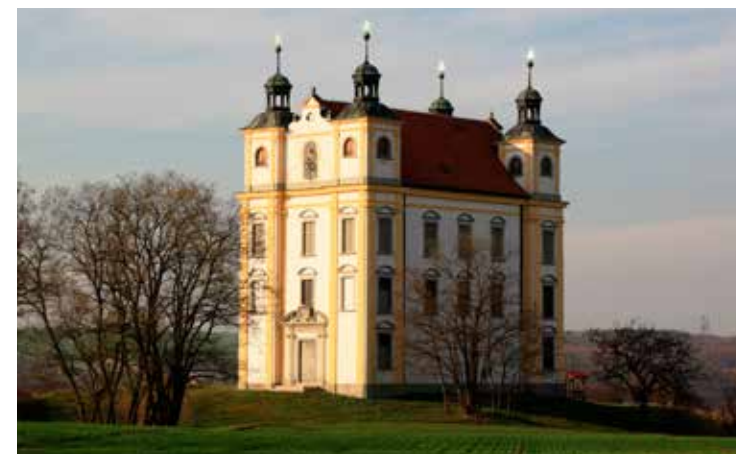
město bylo na dvě desetiletí přejmenováno na „Liechtenstain“. Rovněž Gundakar dal Moravskému Krumlovu nový znak, polepšený o jeho erb, dále zde založil kolej školního řádu piaristů a opravil zámek i kostel Věch svatých. Po skončení třicetileté války podpořoval obnovu a rozvoj města i jeho okolí. Z Gundakarových dědiců připomeňme knížete Antonína Floriána (1656–1721), zakladatele Lichtenštejnského knížectví (v roce 1719). Právě ten totiž Moravský Krumlov obohatil o jeho výraznou dominantu – kapli sv. Floriána nad městem. Podle legendy se Antonínu Floriánovi splánil kůň, který v mlze pádil k prudkému srázu. Jako zázrakem však těsně před ním oř zastavil. Na tomto místě pak dal kníže v letech 1695–1697 postavit kapli ve stylu klasicizujícího baroka, a to jako poděkování za záchranu života. Po 2. světové válce nastala devastace svatyně, kterou již zvenčí našťěstí nic nepřipomíná. Po roce 2000 byla totiž tato krásná stavba opravena. Od kaple je nádherný výhled na město, zámek i do širokého kraje. Určitě si tuto vyhlídku nenechte ujít.

Ve společnosti kněžen císaře Josefa II.

Další pamětihodností města je farní kostel Věch svatých, poprvé zmíněný roku 1248. Původně byl zasvěcen sv. Vavřinci a patřil ke komendě Řádu německých rytířů. Po požáru města roku 1630 byl kostel v letech 1636–1646 barokně přestavěn a tehdy bylo změněno také jeho zasvěcení. Vedle kostela se nachází empírová hrobka zdejší moravskokrumlovské větve Liechtensteinů. V roce 1789 ji dala postavit kněžna Eleonora pro svého manžela polního maršála

Zámek v Moravském Krumlově patří mezi skvosty moravské renesance

Kaple svatého Floriána je z daleka viditelnou dominantou města

Empírová hrobka knížat z Liechtensteina

Aktuální informace o časopisu Turista
Objednávky a předplatné

www.casopisturista.cz

Knížecí dům na náměstí, od roku 1957 sídlo městského muzea

Karla Boromejského. Historickou perličkou je, že velmi inteligentní a pohledná kněžna Eleonora patřila do kruhu tzv. pěti kněžen císaře Josefa II., se kterými panovník rád diskutoval o politice nebo umění. Kněžna Elenora dala také vybudovat přírodně krajinářský park okolo zámku. V liechtensteinské hrobce byl jako poslední pohřben v roce 1908 kníže Rudolf z Liechtensteina, nejvyšší hofmistr císaře Františka Josefa I. Protože byl však posledním mužským potomkem své větve, zámeček po něm zdědili příbuzní Kinští.

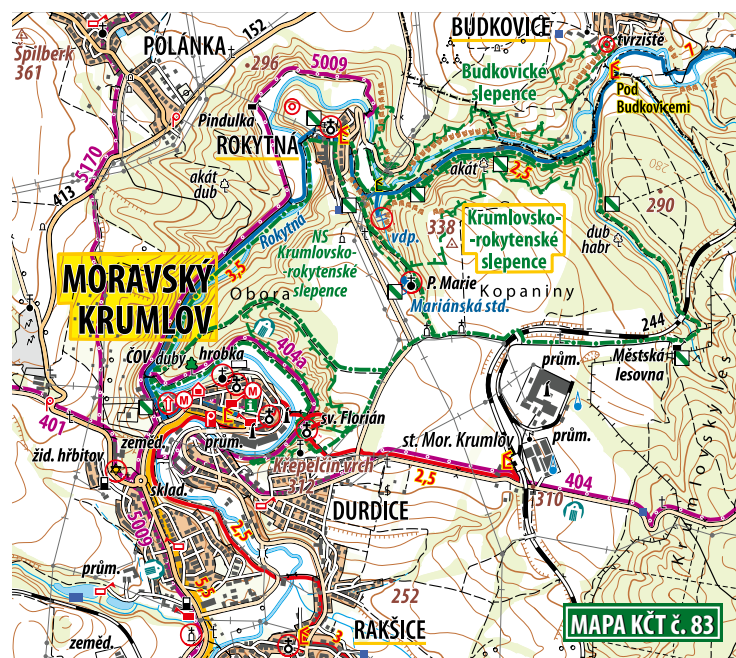
Slovanská epopej

Nedaleko hrobky se nachází původně augustiniánský klášter s kostelem sv. Bartoloměje, jenž později sloužil řádům paulánů a piaristů. Na náměstí T. G. Masaryka pak nalezneme další pamětihodnost – tzv. Knížecí dům z doby po roce 1614, v němž od roku 1957 sídlí městské muzeum. Při prohlídce města bychom neměli zapomenout ani na prohlídku zbytků hradeb ze 13. století a židovský hřbitov s nejstarším náhrobkem z roku 1613. Hlavním turistickým magnetem Moravského Krumlova byla od roku 1963 do roku 2011 Slovanská epopej malíře Alfonse Muchy (s návštěvností kolem 50 000 turistů ročně), která našla útočiště v Rytířském sále zámku. Spor o její vlastnictví vedl s místní radnicí hlavní město Praha. Na konci roku 2019 se nakonec obě města dohodla, že rozměrná

plátna se v létě roku 2020 vrátí na pět let zpět do Moravského Krumlova, a místní doufají, že zde zůstanou natrvalo. Vždyť právě díky jejich zámku bylo mistrovské dílo přístupné veřejnosti bezmála půl století!

Přírodní krásy okouzlují

Ať už se po Krumlovsku vydáte pěšky, anebo po cyklotrasách, nepochybně vás zaujme také zdejší příroda. Nejzajímavější je dvoustupňový vodopád na krátkém pravostranném přítoku řeky Rokytné, jehož dolní část má výšku 11 m. V roce 2005 byla navíc u říčky vyhlášena národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepence, a to na rozloze 86 ha. Rezervace se rozkládá v Rokytné pahorkatině s hluboce prořezaným tokem říčky Rokytné, která zde vytváří několik meandrů (největší z nich právě v Moravském Krumlově). Členitý povrch rezervace poskytuje životní podmínky pro řadu chráněných nebo ohrožených rostlin a živočichů.

Mapa v měřítku 1 : 50 000

i Info

Výchozí místa: Moravský Krumlov je snadno dostupný autobusem z Ivančic, Pohořelic, Miroslavi či Znojma. Zaparkovat můžete přímo na náměstí T. G. Masaryka v centru města. Železniční stanice Moravský Krumlov, ležící na trati č. 244 z Brna do Hrušovan nad Jevišovkou, se nachází asi 2,5 km na východ od centra města.

Mapa KČT: č. 83 – Okolí Brna – Ivančicko

Zajímavá místa v okolí: městská památková zóna Ivančice (13,5 km od Moravského Krumlova).

Vysočina

